

Sallan kylistä voimaa –hanke

SALLAN KYLISTÄ VOIMAA -HANKE
LOPPURAPORTTI 01.04.2018 – 30.09.2019

SALLAN KYLÄT

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi

Sallan kylistä voimaa –hanke

SISÄLLYS

1. Hankkeen hallinnoija
2. Hankkeen tiedot
3. Hankkeen yhteenvedo
4. Raportti

Tavoitteet

Toimenpiteet

Hankkeen alkuvaiheet

- Kylätalkkarit
- Kyläkerrokset
- Swot- analyysit
- Kylien kohdelistat
- Toimintaa kesällä
- Tiedottaminen
- Laaditut suunnitelmat ja ympäristöä parantavat toimenpiteet

5. Aikataulu

6. Hankehenkilöstä ja ohjausryhmä

7. Kustannukset

8. Raportointi ja seuranta

9. Toteutusolelut ja riskit

10. Yhteistyö ja verkostoituminen

- Yleistä
- Yhteistyö Lapin Amk:n Luontoa toimintaan hankkeen kanssa
- Pirtti ryhmätoiminta
- Yhteistyö Sallan 4H-yhdistyksen kanssa
- Yhteistyö SPR Lapin piirin ja Vapepa (Lappi)
- Yhteistyö Sallan kunnan sivistystoimen ja liikuntatoimen kanssa
- Yhteistyö Sallan VPK
- Sallan kunnan hankehenkilöstön kokoontumiset

11. Tulokset ja vaikutukset

12. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

13. Allekirjoitukset

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi

Sallan kylistä voimaa –hanke

Luonto näyttämönä moneen; tekemiseen, tunteeseen, hyvinvointiin.

1. Hankkeen hallinnoija

Hanketta hallinnoi Sallan kunta

2. Hankeen tiedot

Hankkeen nimi: Sallan kylistä voimaa

Hankenumero: 65321

Ohjelma: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014 - 2020

Ohjelman toimenpide: 7.4 Maaseudun palvelut

Ohjelman alatoimenpide: Maaseudun palvelut, kehittäminen

Leader-ryhmä: Pohjoisimman Lapin LEADER ry

Hankkeen toteutusalue: Paikallinen/Alueellinen

Sallan kylistä voimaa –hanke

3. Hankkeen yhteenveto

Hankkeen tavoitteena oli luoda Sallan kyliin hajautettu luontolähtöinen toimintaympäristöjen toimintamalli, jossa kylät toimivat palveluntuottajina osana laajempaa, eri toimijoista koostuvaa yhteistyöverkostoa.

Tavoitteena oli toimintamallin kautta luoda Sallan kyliin toimintaympäristöjä, jotka tarjoavat työttömille henkilöille ympäri vuoden mahdollisuuksia osallistua lähellä asuinpaikkaansa työllistymistä edistävään toimintaan. Toimintaympäristöissä järjestettävällä toiminnalla lisätään kylien viihtyisyyttä, kotona asumista tukevia palveluja, asukkaiden osallisuutta, harrastusmahdollisuuksia sekä fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.

Hankkeessa on luotu luontolähtöinen toimintamalli, joka sisältää suunnitelmallisen kylien työ- ja toimintaympäristöjen kehittämisen lomakkeiston sekä viisi erilaista vaihtoehtoa kylien työ- ja toimintaympäristöjen toimintaan. Tueksi kylätoimijoille on koottu opas, josta saa tietoa esim. työllistymispalveluiden tarjoamista mahdollisuuksista, tarjolla olevista rahoituksista. Aineistot on koottu kansioon jokaiselle kyläyhdistykselle, myös sähköisessä muodossa.

Kohdekortteja tehtiin kolmenlaisia: sosiaalisen toiminnan kortti, työkortti ja matkailun kortti. Kohdekortit ovat käytännön työvälineitä, joita voi hyödyntää monella tavalla ja ovat hyödyksi monille eri kohderyhmille. Kohdekortit luovat hyvän mahdollisuuden myös hyvinvointimatkailun kehittämiseen ja myös paikalliset yritykset kuin yritysten henkilöstö voivat käyttää kohdekortteja hyödyksi esim. virkistäytymispäivän vietoissa.

Kylissä toimintamalli antaa puitteet suunnitelmalliselle kylätoiminnalle. Kylien kohdelistat ja kohdekortit toimivat osana kylien ja kunnan eri toimijoiden yhteistyökuvioita. Kohdelistat antavat arvokasta tietoa kylissä olevista työkohteista.

Kylät palveluiden tuottajina: Kyläyhdistysten ja kylän muiden toimijoiden tuottamien palveluiden merkitys ja määrä konkretisoitui, samoin eri mahdollisuuksien käyttö palveluiden tuottamiseen kylissä.

Hankkeen toiminnoilla lisättiin käytännössä kylien viihtyisyyttä esim. maisemanhoidollisin toimin. Kotona asumista tukevia palveluja tuki kylärengit. Osallisuutta kylillä lisäsi kylävierrokskäynnit ja muut hankkeen tapahtumat. Huomionarvoista oli myös, että kylätalojen käyttöaste kasvoi ja tarpeellisuus tuli todettua.

Yhteistyö verkoston osapuolten kanssa oli tiivistä. Sosiaalisen ryhmätoiminnan kanssa toteutetut kohdekäynnit olivat käytännön kannalta hyödyllisiä ja niiden käyntien kokemusten pohjalta tehtiin kohdekortteihin tekstit. Kunnassa käynnissä olevien hankkeiden hankevetäjien välinen yhteydenpito hyödytti puolin ja toisin. Myös Matkalle Sallaan ry huomasi kohdelistojen ja korttien hyödyn matkailun käytössä.

Hankeajan pituus oli alkuperäistä suunnitelmaa lyhyempi, joten hankkeen toimintamallin jalkauttamiseen kyliin ei enää jäänyt aikaa eikä kokemusten ja tulosten analysointiin.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi

Sallan kylistä voimaa –hanke

4. Raportti

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli luoda Sallan kyliin hajautettu luontolähtöinen toimintaympäristöjen toimintamalli, jossa kylät toimivat palveluntuottajina osana laajempaa, eri toimijoista koostuvaa yhteistyöverkostoa. Tavoitteena oli toimintamallin kautta luoda Sallan kyliin erilaisia toimintaympäristöjä, jotka tarjoaisivat työttömille henkilöille ympäri vuoden mahdollisuuksia osallistua lähellä asuinpaikkaansa työllistymistä edistävään toimintaan. Toimintaympäristöissä järjestettävällä toiminnalla lisätään kylien viihtyisyyttä, kotona asumista tukevia palveluja, asukkaiden osallisuutta, viihtyvyyttä. Luotavasta toimintamallista tulee pysyvä osa suunnitelmallista kylätoimintaa, jota täydentää kyläkohtaisilla tiedoilla täydennettävä kylän toimintaympäristöjen suunnitelmaopas, joka on liitettävissä osaksi kylän omaa kyläsuunnitelmaa.

Toimenpiteet

Hankkeen alkuvaiheet

Hanke alkoi vasta 12.11.2019 kun projektipäällikkö aloitti työnsä. Vuoden loppu meni hankesuunnitelman, hankekäytäntöjen, toimintasuunnitelman –yms muiden suunnitelmien tekemiseen. Myös kyläyhdistysten ja muiden 3. sektorin toimijoiden kartoitukseen sekä yhteydenpitoon sekä tiedottamiseen.

Hankkeessa toteutettavaa toimintamallia varten pyydettiin tarjoukset kolmelta toimijalla: Osuuskunta Kaamoskehrä, Palvelumuotoilu Palo Oy, Lapin Amk, Osuuskunta Kaamoskehrän tarjous hyväksyttiin.

Kylätalkkarit

Kursun ja Salmivaaran kyläyhdistyksissä palkattiin jo hankkeen alussa kylätalkkarit palkkatuen avulla avustamaan kylän ikäihmisiä esim. lumen kolauksessa, polttopuuhuollossa. Kesällä toiminta käsitti mm. maisemanhoitoa ja avustamista kylätapahtumissa.

Kyläkierrokset

Tammikuun loppupuolella 2019 alkoi kyläkierrokset jatkuen maaliskuun loppuun. Kyläkierroksia tehtiin kaksi. Ensimmäisellä kierroksella kerrottiin hankkeesta ja hankeideasta, kerrottiin eri työllisyyttä edistävästä keinoista (palkkatuki, kuntouttava työtoiminta, työkokeilu) sekä tehtiin swot-analyysi. Toisella kierroksella täytettiin kylien omat kohdelistat.

Kiinnostusta hankkeeseen osoitti myös se, että kyläyhdistyksistä saatiin aktivoitua uudelleen Kallungin ja Onkamon kyläyhdistykset.

Tilaisuuksissa oli osallistujia:

- 1. kyläkierrros 95
- 2. kyläkierrros 157 → 252 yhteensä

Swot- analyysit

Ensimmäisellä kyläkierroksella tehdyissä analyyseissä yhteisiä asioita kylistä oli:

Vahvuudet: sijainti, luonto, puhdas ilma, reitit, tulipaikat, uimaranta, vesistöt, maisemat, kylätalot tai vastaavat (niissä kylissä joissa on).

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi

Sallan kylistä voimaa –hanke

Heikkoudet: väen ikääntyminen, ikärakenne yleensäkin, aktiivien vähyys ja väsyminen, kylätalojen puute tai ei talvella käytössä.

Mahdollisuudet: kylätalkkari, yhteiset tilaisuudet (kansalaisopisto: musiikki, kokkaus, käsityöt, kerhotoiminta yms), vesistöt, kalastus, luonnon mahdollisuudet, perinteet

Uhat: syrjäytyminen kaikissa ikäryhmissä, kunta- ja hankerahan pienentyminen, talkooväen väheneminen, aktiivien väsyminen, maantieverkoston kunto, väestön vähentyminen, kylien autoituminen, kutsutaksi; takseja vähän, pitkät odotusajat.

Kuva: swot-analyysi lappusia kylätalouksien työpajoista.

Kylien kohdelistat

Toisella kierroksella kartoitettiin kohdelistoille kylien kohteet: yleishyödylliset, ympäristönhoidolliset kohteet sekä sosiaalinen tekeminen. Listattiin siis käytännössä tekemisiä mitä kyliltä löytyy esim. laavut, tulistelupaikat, raivausta tarvitsevat kohteet ja ympäristön siistimistä kaipaavat kohteet. Lisäksi sosiaaliseen tekemiseen tuli kylien omat tapahtumat ja tekemiset. Kohteiden miettiminen ja asioiden paneminen ns. paperille selvensi mitä kaikkea mahdollisuuksia ja tekemistä omalla kylällä löytyy.

Kylien kohdelistoista on tehty kooste, sisältäen mahdollisia työkohteita tai muita toimenpiteitä työllisyyskoordinaattorin, reittisuunnittelijan, Pirtti -ryhmätoimintaryhmän ja muiden kunnan toimijoiden tarpeeseen (liite: kohdelistaus yhteenveto). Matkalle Sallaan ry kanssa kohteita käytiin läpi ja kiinnostus hyödyntämään listojen tietoa ja hankkeen tuloksia on ollut aktiivista. Yhteistyön tuloksena tehtiinkin myös matkailun kohdekorttipohja.

Toimintaa kesällä

Yhteistyössä sivustustoimen kanssa kylien yhteislaulutilaisuudet ja loppuvuoden tapahtumia suunniteltiin kylille. Suunnittelussa hyödynnettiin kyläkierrosten kohdelistojen tietoja ja toiveita.

Kesäkuussa pidettiin yhteistyöpalaveri Metsähallituksen edustajien kanssa ja suunniteltiin kohdekäyntiä Pirtti ryhmätoiminta porukan kanssa. Kohdekäynneillä oli mukana myös Metsähallituksen edustaja, kunnan reittisuunnittelija ja etsivä nuorisotyö. Tarkoituksena oli toteuttaa luontolähtöistä toimintaa sekä hankkia kokemusta siitä mitä tulee huomioida retkillä, millaiset kohteet sopivat kohderyhmälle jne. Päivän aikana siivottiin yhdessä reitin laavut ja muut kohteet roskista ja haravoitiin, unohtamatta

Sallan kylistä voimaa –hanke

eväiden syöntiä, kahvittelua ja kokemusten vaihtoa. Käynti oli onnistunut koska se toi konkreettisesti esiin asioita mitä pitää huomioida esim. kohdekäynneillä, opastuksessa ja oppaissa. Kohdekäynnin jälkeen kokoonnuttiin miettimään Pirtti -porukan kanssa kohdekortin sisältöä tarkemmin (S-kohdekortti eli sosiaalinen ryhmätoiminta): miten kohderyhmä tulee huomioida ohjeistuksessa esim. helppokulkuisuuden, saavutettavuus että esteettömyyden yms. suhteen ja mitä ryhmän itse pitää huomioida kohteen valinnassa. Pirtti –porukan ryhmä valitsikin kohdeet, joista sitten tehtiin kohdekortit. Toinen kohdekäynti elokuussa meni sujuikin paremmin kun oli huomioitu kohde, kohderyhmä. Lisäksi pidettiin Pirttityö-toiminnan testipäivä Kotijärven laavulla Salmivaarassa.

Kuva: Sallassa käynnissä olevien hankkeiden hankeinfoa valmiina Salla –päivän viettoon.

Matkailun kohdekorttien työstämisestä pidettiin kylien yhteinen tilaisuus kunnanvirastossa.

Nettikyselyt Salla -päivänä kuntalaisille ja matkailijoille, elokuussa kylien yhteyshenkilöille ja 3.sektorille edustajille (liite: Kyselytulokset yhteenveto). Kyselyjen tarkoitus oli saada tietoa jatkoa ajatellen, niin kyläyhdistyksille kuin kunnan toimijoille.

Kyläpäivillä vierailut ovat hyviä tilaisuuksia nähdä ja kuulla niin kyläläisiä kuin päiville kokoontuneita poismuuttaneita entisiä kyläläisiä ja saada palautetta asioista.

Kuva: Siekaköngäs Naruskalla ennen ja jälkeen raivauksen.

Sallan kylistä voimaa –hanke

Vallovaara ja Naruska-Pulkkaviita hyödynsivät kunnan omaa aktiivimallia toimintaympäristöjen kunnostamiseen. Vallovaaran kyläyhdistyksessä kaksi työntekijää teki laiturin Kirmoilammelle ja Vallovaaran laelle raivausta ja ympäristön siistimistä. Naruska-Pulkkaviidan kyläseuran kaksi työntekijää tekivät raivausta Siekakönkällä.

Green Care päivät Kokkola 12-13.9.2019. Hanketyöntekijä osallistui yhdessä Lapin Amk:n kanssa päiviin sekä Green Care palvelumuotoilun työpajaan Kuusamossa yhdessä kunnan päihdetyöntekijän ja lapsiperhetyöntekijän.

Kylien yhteyshenkilöille hankkeen infotilaisuus 18.9.2019 Lapajärvellä. Esiteltiin toimintamalli, kohdekortit ja opas sekä kerrottiin tuloksista.

Infotilaisuus Lapajärvellä 18.9.2019

Tiedottaminen

Tiedottaminen on ollut tiivistä koko hankkeen aikana. Sallan kylät virtuaalimaailmaan -hankkeessa tehdyt Sallan kylät Facebook-sivut oli erinomainen viestintäväline ja sitä käytettiin hankkeen aikana tiiviisti.

Sähköpostia käytettiin varsinkin kyläyhteyshenkilöille tarkoitettuun viestintään (ohjeet, tapahtumat, neuvonta jne). Sähköpostilla tiedotettiin tiivistä myös yhteistyöverkostoa. Rahoittajan juliste laitettiin heti hankkeen alussa esille kunnan virastotalolle ja kunnan nettisivuille.

Lehdissä (Koti-Lappi, Lapin Kansa, Kotosalla) ilmestyi yhteensä 4 juttua hankkeesta sekä Lapin Keinon nettisivuilla tietoa hankkeesta.

Laaditut suunnitelmat ja ympäristöä parantavat toimenpiteet

Kyläkohtaiset suunnitelmat laadittiin seuraaviin kyliin:

Hautajärvi, Kallunki, Kellosekä, Kotala, Naruska-Pulkkaviita, Onkamo, Paloperä, Saija, Vallovaara, Kursu, Lapajärvi ja Salmivaara.

Sallan kylistä voimaa –hanke

Ympäristöä parantavia toimia (esim. raivauksia) tehtiin seuraavissa kylissä: Hautajärvi, Vallovaara, Naruska-Pulkkaviita, Kursu, Lapajärvi ja Salmivaara.

5. Aikataulu

Hankkeen toteutusaika oli 1.4.2018 – 30.4.2019. Käytännössä hanke alkoi 12.11.2018, kun hankepääällikkö aloitti työnsä. Hankkeen toteutusaika lyheni suunnitellusta 18 kuukaudesta reiluun 10 kuukauteen.

6. Hankehenkilöstä ja ohjausryhmä

Hankkeeseen palkattiin kokoaikainen projektipääällikkö ajalle: 12.11.2018-30.09.2019.

Hankkeen toteutusajan lyheneminen, yhteistyökumppanin Lapin Amk:n työntekijä vaihtuminen (tärkeä osa mm. hankkeen toimintamallin arvioinnissa), kyläkierrosten aktivointitilaisuuksien ja työpajojen määrä sitoivat projektipääällikön työaika, niin ettei hankesuunnitelmaan sisältyvän toimintamallin ja siihen liittyvän oppaan työstämiselle ollut jäänyt aikaa. Ohjausryhmän päätöksellä ja Ely:n hyväksynnällä palkattiin hanketyöntekijä ajalle 1.6.-30.9.2019 100% työajalla suorittamaan toimintamallin ja oppaan työstäminen.

Hankkeen vastuuhenkilö: Kirsi Kangas, talous- ja kehittämisjohtaja jäi 1.5.2019 lähtien virkavapaalle. Hallinto- ja henkilöstöjohtaja Pekka Huhtala on toiminut tämän jälkeen hankkeen vastuuhenkilönä. Ohjausryhmä kokoontui 4 kertaa.

7. Kustannukset

	Kustannusarvio	Toteutunut
Palkkakulut	55600	51223,60
Ostopalvelut	3000	1500
Flat rate 24%	13344	12293,67
Talkootyö	7993,78	7224,14
YHT.	79937,78	72241,41

8. Raportointi ja seuranta

Hankkeen toiminnasta on tiedotettu: Lapin ELY-keskus, Leader Pohjoisin Lappi, sidosryhmille ja alueen toimijoille sähköpostin, Facebookin, lehtijuttujen, henkilökohtaisten kontaktien välityksellä sekä käymällä kyläyhdistysten kesäpäivillä ja yhteistyökumppaneiden tilaisuuksissa.

Väliraportti ja loppuraportti on tehty. Maksatuksia tehtiin kaksi ja seurantatiedot lähetettiin.

9. Toteutusoletukset ja riskit

Hankehakemuksessa riskeiksi arvioitiin; Talkootyön kertymättömyys, kylissä ei ole työtoimintaa tarvitsevia henkilöitä, toiminnan jatkuvuus.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi

Sallan kylistä voimaa –hanke

Kyliä aktiivisuus oli odotettua suurempaa. Hankesuunnitelmassa tavoite oli saada suunnitelmat 8 kylää ja mukaan tuli 12 kylää (kyläyhdistystä). Työpajojen osallistujamäärät olivat yli odotusten, joten tarvittavat talkootyötunnit kertyivät jo kevään aikana.

Työtoimintaa tarvitsevien henkilöiden määrä ja sijainti vaihtelee suurestikin kausittain. Kesällä on kuitenkin paljon ympäristöhoidollisia tehtäviä, joten tekemistä riitti.

Toiminnan jatkuvuus on hankkeissa yleensäkin riski. Nyt tehty toimintamalli, opas, swot, kohdelistat, kohde- yms kortit antavat tietoa ja apua kyläyhdistysten suunnitelmalliseen toimintaan ja tekemiseen.

Kyläyhdistysten olisi hyvä palauttaa kohdelistat ainakin kerran vuodessa kuntaan. Tämä hyödyttää esim. kunnan toimijoita kun he tietävät kylien työkohteita ja voivat näin päättää hyvissä ajoin työkohteet että kartoittaa työntekijät niihin. Konkreettisesti tämä näkyy kylillä tehtyinä raivauksina, ympäristöjen siivoustoimenpiteinä yms.

Hankkeen myöhäinen aloitus alkuperäisestä aikataulusta ja siten lyhyempi toteutus aika toivat omat haasteensa. Nyt ei voitu toteuttaa ”kahden kesän” toimintataktiikkaa kuten oli suunniteltu. Täten toimenpiteiden vaikutukset jäivät käsittelemättä/analysoimatta että toimintamallin jalkauttaminen jäi kesken.

Hankeaikana oli samanaikaisesti useita eri hankkeita käynnissä, joissa kohderyhmänä oli kylät/kyläläiset. Kyläyhteyshenkilöt ja kyläaktiivit kokivat asian raskaaksi, koska tekeminen, kasaantui heille. Kaikesta tästä huolimatta yhteyshenkilöt/kyläaktiivit jakoivat innolla olla mukana hankkeessa.

10. Yhteistyö ja verkostoituminen

Yleistä

Hankkeen kannalta oli tärkeää verkostojen luominen ja tiedotus hankkeesta verkostolle.

Yhteydenottoja, keskusteluja, palaveriteita, tiedotusta on tehty esim. Lapin Amk, Metsähallitus, Pirtti-ryhmätoiminta, Matkalle Sallaan ry, Sallan Yrittäjät, Sallassa toimivat seurat eri seurat ja yhdistykset, SPR Lapin piiri ja Sallan 4H-yhdistys. Kunnan eri toimijoiden kanssa on pidetty palaveriteita, keskusteltu ja tiedotettu hankkeesta sekä mietitty toimia, joita voisi huomioida/tehdä.

Yhteistyö Lapin Amk:n Luontoa toimintaan hankkeen kanssa

Hankeyhteistyötä tehtiin Lapin ammattikorkeakoulun Luontoa toimintaan-hankkeen kanssa, jonka yhtenä osatavoitteena on uusien luontoon tukeutuvien syrjäytymistä ehkäisevien ja vähentävien käytäntöjen kehittäminen ja arviointi. Ammattikorkeakoulu-yhteistyökuvion kautta on toteutettu Sallan yhteistyöverkostotapaamisia kunnan, kylien sekä Amkin ja Metsähallituksen toimijoiden kesken. Yhteistyöverkoston toiminta aloitettiin jo ennen kuin Sallan kylistä voimaa -hankkeen projektipäällikkö aloitti työssään. Yhteistyöverkoston kautta eri toimijoiden välinen yhteistyö käynnistyi nopeasti ja käytännön toteutuksiin päästiin nopeasti.

Luontoa toimintaan -hankkeen kautta Sallan kylistä voimaan –hankkeen toimintamallista on tiedotettu muille yhteistyöhankkeille kuin valtakunnallisesti mm. Green care -julkaisussa olleen artikkelin muodossa. Yhteistyötä tehtiin myös Green care -päiville osallistumisessa.

Sallan kylistä voimaa –hanke

Kuvassa: Hankeinfo kunnan toimijoille 25.1.2019

Pirtti ryhmätoiminta

Pirtin porukan kanssa yhteistyö oli tiivistä. Jo keväällä keskusteltiin ja mietittiin millaista toimintaa voisi olla hankkeen puitteissa ja yhteistyössä Luontoa toimintaan hankkeen edustajien kanssa.

Kesäkuussa pidettiin yhteistyöpalaveri Metsähallituksen edustajien kanssa ja suunniteltiin kohdekäyntiä Pirtin porukan kanssa. Tarkoituksena oli toteuttaa luontolähtöistä toimintaa sekä hankkia kokemusta siitä mitä tulee huomioida retkillä, millaiset kohteet sopivat ryhmälle jne. Päivän aikana siivottiin yhdessä reitin laavut ja muut kohteet roskista ja haravoitiin, unohtamatta eväiden syöntiä, kahvittelevia ja kokemusten vaihtoa. Käynti oli onnistunut koska se toi konkreettisesti esiin asioita mitä pitää huomioida esim. kohdekäynneillä, opastuksessa ja oppaissa. Kohdekäynnin jälkeen kokoonnuttiin miettimään kohdekortin sisältöä tarkemmin (S-kohdekortti eli sosiaalinen ryhmätoiminta): miten kohderyhmä tulee huomioida ohjeistuksessa esim. helppokulkuisuuden, saavutettavuuden, esteettömyyden yms suhteen ja mitä ryhmän itse pitää huomioida kohteen valinnassa. Toinen kohdekäynti sujuikin siksi paremmin kun oli huomioitu kohde-kohderyhmä kokonaisuus.

Yhteistyö Sallan 4H-yhdistyksen kanssa

Sallan 4H yhdistyksessä alkoi keväällä 2019 hanke Tuunailaan duunia. Yhteistyöstä syntyi yksi työllistämisvaihtoehto, jossa 4H on työnantajana.

Sallan 4H-yhdistyksessä käynnistyi Nuorten kyläkiertä -hanke kesällä 2019. Hankeyhteistyötä tehtiin tiedonvaihdon puitteissa eri kohteista kylissä, jotka soveltui 4H hankkeen kohteiksi. Samalla hanke sai arvokasta tietoa kohdekortteja varten kohteista "kävijän" kannalta (mitä tulisi korjata, huomioida, kyltit puuttuu/kaatunut).

Sallan kylistä voimaa –hanke

Yhteistyö SPR Lapin piirin ja Vapepa (Lappi)

SPR Lapin piirin edustaja on ollut mukana kolmessa hankkeen kyläillassa (Naruskalla, Saijalla ja Hautajärvellä) informoiden heidän omasta hankkeestaan ”Kohdataan kylissä ja keskuksissa”. Kohderyhmä on ikäihmiset (ikäihmisten osallisuuden lisääminen). Vallovaarassa oli 4.4.2019 ko. hankkeen ensimmäinen tilaisuus ja Sallan kylistä voimaa hankkeen projektipäällikkö osallistui siihen, kertoen Sallan kylistä voimaan -hankkeesta.

Sallan paloasemalla pidettiin Lapin piirin Vapepan ensihuollon koulutus, johon osallistui 10 kyläaktiivia.

Sallan kunnan sivistystoimen ja liikuntatoimen kanssa

Kunnan sivistystoimen kanssa tehtiin yhteistyötä Kulttuurikahvila toiminnan yhteydessä ja muutenkin hankkeen kyläkerroksilla tulleet toiveet kohdelistoilta otettiin huomioon esim. kansalaisopiston toimintaa suunniteltaessa (hankkeen rooli on ollut tiedonantaja/viestintuoja). Kulttuurikahvilan tarkoitus oli ”rantautua” kylien kohtaamispaikkoihin eli kylätaloihin. Kulttuurikahvilan kylätilaisuuksia olikin jo kaksi Lapajärvellä ja Saijalla.

Yhteistyössä Sallan kunnan liikuntatoimen kanssa pidettiin Elinkaari-puistossa kaksi Kuntostartti - ohjausta ikäihmisille kirkonkylän. Puistoon tutustumista olivat eläkeläiset toivoneet kyläiloissa. Puisto avattiin loppuvuodesta 2018. Puistossa voi kuntoilla ja leikkiä kaikenikäiset.

Yhteistyö Sallan VPK

Hanke järjesti kylillä (ilmoitusjärjestelyt, tiedotus) viisi Alkusammutus ja turvallisuusinfo -tapahtumaa touko-kesäkuu. Kaksi tapahtumaa oli kylien välinen yhteistapahtuma.

Sallan kunnan hankehenkilöstön kokoontumiset

Kunnan hankehenkilöstön kokoontumiset (3 kertaa) toivat ensiarvoisen tärkeää tietoa muista meneillään olevista hankkeista sekä kokoontumisissa jaettiin tietoa ja neuvoja hanketoiminnan kuvioihin.

11. Tulokset ja vaikutukset

Sallan kyliin on luotu hajautettu luontolähtöinen toimintamalli. Toimintamalli sisältää suunnitelmallisen lomakkeiston kylien työ- ja toimintaympäristöjen kehittämisen sekä viisi erilaista vaihtoehtoa kylien työ- ja toimintaympäristöjen toimintaan. Toimintamallin tueksi on kylätoimijoille koottu opas, josta saa tietoa erilaisista työ- ja toimintamahdollisuuksista sekä tarjolla olevista rahoituksista.

Kylille on koottu oma kansio aineistosta ja aineistot jaettu kyläyhdistyksille myös sähköisesti. Tämä auttaa käytännön toimissa esim. kohdelistoihin voi lisätä kohteita ja kohdekortteja tehdä lisää. Hyvä tilaisuus täydentää/lisätä tietoja on yhteiset kyläillat ja muut vastaavat yhteistilaisuudet. Aineistoa voi myös välittää sähköisesti kyläläisille.

Kohdekortit ovat käytännön työvälineitä, joita voi hyödyntää monella tavalla ja ovat hyödyksi monille eri kohderyhmille. Kohdelistat/-kortit ovat hyvä työväline myös suunnitelmallisessa kylätoiminnassa, niin toimintasuunnitelman laatimisessa kuin itse toimien toteutuksessa. Kohdekortteja voi hyödyntää niin kuntalaiset, kunnan toimijat, matkailijat kuin myös esim. yrittäjät.

Kohdekortit luovat hyvän mahdollisuuden hyvinvointimatkailun kehittämiseen ja myös paikalliset yritykset kuin kunnan henkilöstö jne. voivat käyttää kohdekortteja hyödyksi esim. virkistäytymispäivän vietoissa.

Sallan kylistä voimaa –hanke

Kylien kohdelistat ja kohdekortit toimivat osana kylien ja kunnan eri toimijoiden yhteistyökuviota. Työkortteja (työtehtävät kuvattu) kyläyhdistykset voivat käyttää esim. hakiessaan kunnan oman aktiivimallin työntekijöitä kohteisiinsa töihin.

Kylätalkkaritoiminnalla oli hyvä aloitus jo hankkeen alusta alkaen. Kylätalkkarit ovat tuoneet apua ja helpotusta ikäihmisille. Kokemukset ovat olleet hyviä ja toiminta on konkreettisesti auttanut ikäihmisiä.

Eri kohteissa suoritettavat toimenpiteet (raivaukset yms. ympäristöhoidolliset tehtävät) ovat lisänneet viihtyvyyttä ja kaunistaneet maisemaa.

12. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Yhteistyön kehittäminen kunnan viranhaltijoiden, kylien ja muiden 3. sektorin edustajien välillä, toimintaedellytysten kehittäminen kylissä ja tuki kyläyhteyshenkilöille. Käytännössä esim. säännölliset kyläkierrokset (tukea esim. kohdelistojen, -korttien teossa yms).

Selkeä ja systemaattinen toimintamalli kehitteille kunta-kylät/(3.sektori) → vuosikokoukset, toimintasuunnitelmat, budjetti, hankinnat (tiedot viedään lomakkeelle, joka sama kaikilla) ja lomake palautetaan kuntaan. Kyläyhdistykset voisivat esim. tehdä hankintatilaukset kuntaa ja tilaukset toimittajille hoituisi kunnan kautta (kustannussäästö).

Kunnassa olisi hyvä olla nimetty vastuuhenkilö vastaamassa tästä toiminnasta. Kun kylät esim. lähettävät kohdelistansa (joissa työkohteita) tulee heillä olla tieto mihin listat lähetetään, kenen kanssa asioida, kysyä neuvoa, ohjeita.

Kyläkierroksissa toiveita oli maisemanhoidollisiin ja vesistöjen hoitoon (kortteiden yms siistiminen) liittyviin toimiin.

Miten "kunta" voisi auttaa kunnassa olevien 3. sektorin toimijoiden toimintaa (ei rahallinen) vastauksissa toivottiin tiloja kokouksille, neuvontaa, opastusta (kokoustekniikka, hallinnolliset työt) ja yhteistä koordinoijaa (verkostojen, yhteistyön rakentaja, yhteyshenkilö kunta-yhdistyssektori).

Kylillä on vuosittain mahdollisuus hakea kylärahaa. Hakua ja päätöksentekoa tulisi aikaistaa koska sillä mahdollistettaisiin kylien aktivoituminen jo keväällä mm. kunnostamaan kylissä olevia toimintaympäristöjä, sillä useimmat kunnostuskohteet ovat sellaisia, että niiden huolto- ja korjaustoimenpiteet pitää tehdä sulan maan aikana.

Hankkeen toteutusajankana on testattu myös jo olemassa olevia toimintaympäristöjä. Testauksessa tehtiin havainto, että toisen toimijan (esim. Metsähallitus) laatimat kohteiden vaativuusluokitukset eivät sovellu kaikille kohderyhmille, joten mikäli samoja kohteita käyttää eri asiakasryhmät, tulee heidän kohdallaan arvioida valmiiden kohteiden vaativuusluokitusta uudelleen juuri sille kohderyhmälle, joka on kyseessä ja kohteeseen tulee tehdä oma kohdekortti, johon kirjataan asiakasryhmäkohtaisia tekemisiä/toimintoja kohteessa.

Kohteiden sijaintien ilmoittaminen esim. kuntatoimijoille ja myös matkailualan toimijoille tärkeää, jotta kohteita voidaan hyödyntää käytännössä.

Työterveyshuollon järjestämisasiat mietittyvät yhdistystoimijoita kun yhdistyksellä halua toimia työnantajana. Työterveyshuollon järjestäminen kallista ja tiedon puute asiasta vaikuttaa työllistämiseen. Koska yhdistyksille erilainen palkkatukimahdollisuus (tällä hetkellä te-toimiston kautta

Sallan kylistä voimaa –hanke

yhdistyksillä haettavissa 100 % palkkatuki 65 %:seen työaikaan asti), olisi kuntanäkökulmasta tärkeää, että yhdistyksiä kannustetaan tarjoamaan ns. matalan kynnyksen työpaikkoja pitkään työttömänä olleille. Tätä voitaisiin helpottaa mm. tulemalla vastaan työterveyshuollon järjestämisellä silloin kun yhdistys työllistää pitkään työttömänä olleen työnhakijan palkkatuen avulla.

13. Allekirjoitukset

Salla __22_/10__/2019__

Pekka Huhtala
hallinto- ja henkilöstöjohtaja

Jaana-Maria Törmänen
projektipäällikkö

LIITTEET, toimintamalli ja green care, opas, Lehtijutut, tiedotteet yms

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Pohjoisin Lappi